

Waarde kameraden,

Vrienden,

28 december 1944 was voor ons land een historische dag. De Tweede Wereldoorlog had in Europa de afgelopen jaren lelijk huis gehouden.

Bepaalde delen van ons land waren nog steeds bezet gebied. Maar de geallieerden rukten gestaag op en drongen de Duitse bezetter terug. Langs onze landsgrens met Duitsland kwam op deze druilerige 28ste december het welbekende Ardennenoffensief in haar laatste fase. De plannen voor een gecoördineerde, geallieerde tegenaanval kregen op deze dag vorm. Toch zou die Tweede Wereldoorlog nog steeds slachtoffers maken, in ons land en de rest van Europa, tot 8 mei 1945.

In het begin van die bloedige oorlog, in oktober 1941 om precies te zijn, namen enkele leidinggevenden van werkgevers- en werknemersorganisaties, aangevuld met wat voormalige leidinggevende ambtenaren, het initiatief voor een informeel netwerk. De bedoeling hiervan was om de contacten tussen werkgevers en werknemers tijdens de bezetting te onderhouden. Er werd een "Werkgevers-Arbeiderscomité" opgericht.

In dat comité kwam de idee voorop voor een "Ontwerp van Overeenkomst tot Sociale Solidariteit". Dit stelde voor een systeem van verplichte sociale verzekeringen in te richten voor alle werknemers. En met welk geld? Wel, er werd voorgesteld dat de inning van de bijdragen van werkgevers en werknemers zou worden gecoördineerd door een nationaal repartitiefonds, de latere Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid voor Werknemers, deze zou alle bijdragen innen en verdelen over de verschillende sectoren.

Men kwam toen met heel wat nieuwe, quasi revolutionaire ideeën op de proppen:

- waardige uitkeringen;
- gezondheidszorg voor het hele gezin;
- pensioenen tot 50% van het gemiddeld loon van de werknemers;
- werkloosheidsuitkeringen tot 40 à 60% van het gemiddeld loon van een ongeschoold werkman;
- kinderbijslagen die aanzienlijk werden verhoogd.

Toch wel ongelooflijk om te zien dat men toen al dacht aan een collectieve en solidaire manier om ons land uit te bouwen. Het is de periode waarin enkele basisprincipes van onze sociale zekerheid stevig werden verankerd.

Over naar 1944. Op de eerste Nationale Arbeidsconferentie van de naoorlogse periode, op 16 september 1944, werd het "Ontwerp van overeenkomst van sociale solidariteit" officieel besproken, bekrachtigd door de Regering van Nationale Eenheid en de geaccrediteerde vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers. En op 28 december 1944, werd de "Besluit-Wet op de sociale zekerheid" ondertekend door Prins Karel, die op dat moment regent was in afwachting van de terugkeer van Koning Leopold III.

Nu, als je de historische naslagwerken van oa Els Witte erop na leest dan is er 1 ding heel duidelijk: *"Het was vooral Achiel Van Acker die zich enorm inspande in regering en parlement **om het sociaal pact** erdoor te halen."* De wet op de sociale zekerheid werd dan ook door hem gepatroneerd, als nieuwe Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg.

Speech Miranda Ulens nav 75 jaar Sociale Zekerheid

Brugge, 28 december 2019 (enkel de uitgesproken versie is geldig)

We mogen stellen dat onze Belgische federale sociale zekerheid, zoals die tijdens de Tweede Wereldoorlog vorm kreeg, een beetje zijn kindje is. Want ja, hij heeft ons iets prachtigs en unieks nagelaten.

Wie was Achiel Van Acker? Zijn leven leest als een roman: geboren in Brugge in 1898, in een gezin met 12 kinderen, werkte hij zichzelf op. Hij werd geconfronteerd met de sociale wantoestanden eigen aan die tijd. Hij werd achtereenvolgens binnenschipper, grondwerker, arbeider in een munitiefabriek, handelsreiziger en havenarbeider. Na de Eerste Wereldoorlog ging hij werken bij de vakbond. Bij de Centrale Générale du Bâtiment breidde hij zijn vakbondsactiviteiten uit tot de metaalindustrie, de textiel, de havenarbeiders, de voedingssector. Hij stond bekend als een onvermoeibare propagandist en politiek activist en ging van dorp tot dorp om zijn socialistische boodschap uit te dragen en te verspreiden. Een socialistische autodidact en *self-made man*.

Sinds 1927 werd hij verkozen in de Kamer van Volksvertegenwoordigers. In het interbellum veranderde de wereld pijlsnel en hij was daar getuige van. Films in de cinema, vliegtuigen en zeppelins overall, geneesmiddelen en ontdekkingen in de fysica, noem maar op. Maar ook de minder fraaie ontwikkelingen: stijgende ongelijkheid, sociale onrechtvaardigheid, oorlogsdreiging en de opkomst van het nazisme en fascisme. De wereldwijde beurscrash van 1929 en de daaropvolgende economische crisis maakte diepe indruk op hem. In de jaren '30 hield hij een aantal belangrijke voordrachten waarmee hij de 'look' en 'feel' van het sociaal zekerheidssysteem vastlegde.

De economie moest ten dienste staan van de mens, van het sociale en moest zorgen voor een verbetering van de levensstandaard van de werkende klasse. *Deze rode draad was zijn leven lang een belangrijk onderdeel van zijn rode basisfilosofie.*

Dat moeten de onderhandelaars tijdens de Tweede Wereldoorlog in hun achterhoofd hebben gehad tijdens het geheim overleg hierover. Het is net dat wat Van Acker in 1936 al, ongeveer al naar voor schoof tijdens een veelbesproken en invloedrijke redevoering. In 1944 dus zag dit systeem, na lang onderhandelen, het levenslicht, en dat is quasi volledig toe te schrijven aan Achiel Van Acker.

Een historische pluim op zijn socialistische hoed.

Na de Tweede Wereldoorlog bouwde hij een indrukwekkende politieke loopbaan uit, met verschillende ministerposten en ook als premier 2x. Zijn bijnaam was 'Achiël Charbon', omdat hij ons land liet delven naar steenkool. Maar dat mag dus voor mij gerust 'Achiël Social' zijn, als peetvader van onze sociale zekerheid.

Beste Achiel, waarde kameraad, ik spoel even door naar 2019. Je bent nu nog altijd bekend, in heel het land, van Limburg tot Brussel, van Gent tot Genk, van Antwerpen tot Bergen, kent men jou en eert men jou. De man die zei "j'agis et puis je réfléchis" – misschien op het eerste zicht soms niet de beste manier om iets te verwezenlijken, maar je hebt ons wel een Monument nagelaten.

Dat Monument, de sociale zekerheid, wordt nu onder vuur genomen. Zwaar onder vuur. Ze wordt maar al te vaak beschouwd als een besparingsvaatje, een kostenpostje, waar menig rechtse regering onuitputtelijk uit tapt om ofwel een begroting op orde te brengen, extra middelen vrij te maken, maar meestal uit pure ideologische overwegingen. De voorbije 5 jaar hebben we de jacht gezien op de werklozen, op de gepensioneerden en op de langdurig zieken. Dit moet ophouden. Stop.

Het was een bewuste strategie van de vorige federale regering-Michel om onze sociale zekerheid 'uit te roken', de financiering ervan onzeker te maken. Wij weten dat het anders kan en hebben daarom 10 pistes naar voor geschoven voor een betere en meer structurele financiering.

Speech Miranda Ulens nav 75 jaar Sociale Zekerheid

Brugge, 28 december 2019 (enkel de uitgesproken versie is geldig)

Die aanvallen zijn zeer problematisch. Ik vraag me soms af wat Achiel Van Acker ervan zou denken als hij dit genre politici bezig ziet? Immers, Achiel, hij stond voor “ *de waarheid getrouw zijn, de tegenstander eerbiedigen, de dweperij uitsluiten*”.

Veel is een kwestie van politieke wil en visie bij mannen en vrouwen die de intelligentie en de moed hebben om van solidariteit een *werk*-woord te maken.

Op het moment dat België zich voorbereidt op de viering van de 75^e verjaardag van onze sociale zekerheid, is het hoog tijd om in actie te komen om de toekomst ervan veilig te stellen en zo de levenskwaliteit van de mensen in dit mooie land te behouden en zelfs te verbeteren.

Daarom zeggen we: garandeer meer inkomsten voor dit fraaie door-Van-Acker-uitgedokterde-systeem. Zo kunnen we voldoende het hoofd bieden aan de noden van de werknemers inzake sociale bescherming en aan de noden van de bevolking inzake gezondheidszorg en pensioenen. Zoals al gezegd, door bijvoorbeeld volwaardige jobs te organiseren met volwaardige bijdrages, door inbreng navenant de winsten, door elk inkomen gelijk te belasten (1 euro is 1 euro).

Daarnaast moet onze sociale zekerheid gebaseerd zijn op een zorgvuldig evenwicht tussen *verzekering* enerzijds (beperken van inkomensverlies bij werkloosheid, arbeidsongeschiktheid en pensioen) en *solidariteit* en *armoedebestrijding* anderzijds (uitkeringen boven de armoedegrens, waarvoor we nog een verbetering hebben kunnen afronden trouwens op 1 april 2019 van dit jaar).

Ten slotte mag onze sociale zekerheid niet de speelbal worden in een nieuw opbod voor een mogelijke zevende staatshervorming, noch wat betreft de financiering noch wat betreft de uitkeringen. Er is al genoeg gesnoeid. Ze mag niet verder ontmanteld worden. Het zou enkel zorgen voor ongewenste concurrentie tussen de verschillende regio's. Enkel dankzij het voeren van een federaal beleid is er coherentie.

Vandaag is het feest en vieren we 75 jaar sociale zekerheid. Vandaag doen we onze hoed af voor haar peetvader, Van Acker. Hij en de socialisten legden dankzij een lange sociale strijd de basis voor onze SZ. De vruchten van de economische groei moesten eerlijk verdeeld worden tussen arbeid en kapitaal. Gedaan met het gegraai. Het sociaal overleg zou daar een centrale rol in spelen. Het paritair beheer van het systeem is hierin cruciaal.

In 2019 kan ons Monument gemoderniseerd worden, in functie van de gewijzigde noden van de tijd, maar steeds met respect voor de fundamenten ervan: gebaseerd op eerlijkheid, sociale rechtvaardigheid, solidariteit. We mogen niet langer aan de zijlijn staan en toekijken hoe bepaalde actoren in dit land dit fraaie systeem met de grond gelijk willen maken. Daar steken wij een syndicale stok voor, zowel samen met de andere vakbonden als in de socialistische gemeenschappelijke actie.

Het is een eer om hier op deze plek, op dit moment, met dit gezelschap, niet alleen een eerbetoon te mogen brengen, maar ook de plechtige gelofte te doen dat het ABVV de strijd voor een sterke federale sociale zekerheid verderzet. Kom dus met zijn allen op 28 januari naar Brussel voor onze grote nationale #Altijdbeschermd-manifestatie. Het wordt de moeite.

Ik richt me nu nog even tot Van Acker zelf. Beste Achiel, ik heb al eerder gezegd. Mocht je een katholiek zijn, je was al lang heilig verklaard. Nu, wij zijn niet echt gelovig of bijgelovig, maar we zien jouw geest wel waren rond het systeem van sociale zekerheid. Wij, bij het ABVV, zijn voor een groot stuk erfgenamen van jouw werk. Wij zullen er als vakbond alles aan blijven doen om ons Monument - onze Kathedraal - met hand en tand te verdedigen. Dat is onze taak, onze missie, ons bestaansrecht.

Speech Miranda Ulens nav 75 jaar Sociale Zekerheid

Brugge, 28 december 2019 (enkel de uitgesproken versie is geldig)

We kunnen dat. We moeten dat. We hebben het recht. Yes we can! Samen sterk. Samen vooruit.
Leve het ABVV. Leve de Socialistische Gemeenschappelijke Actie. Leve onze federale sociale
zekerheid.

Miranda Ulens

Algemeen secretaris ABVV